

Posudek na diplomovou práci

Autorka DP: Andrea Ježková

Název: Hodnotové preference a přenos hodnot ve školní výuce u žáků druhého stupně základní školy

Autorka diplomové práce se věnuje problematice hodnot, jak tomu bylo ostatně i v případě závěrečné práce klinického semestru. Téma aktuální, občas zkoumané a popisované, ale stále velmi důležité. I v souvislosti se změnami školních vzdělávacích programů a RVP, což se rovněž v této práci objevilo.

Práce je rozdělena do pěti kapitol, resp. na dvě části, část teoretickou a praktickou. V teoretické části, v kapitole 1-3 se diplomantka věnuje filosofickým a teoretickým otázkám spojeným s tématem hodnot. Jde o rozsáhlý text, ale ne o nadbytečný. Veškerý materiál koresponduje s částí praktickou – výzkumnou. Logicky jsou tyto tři kapitoly řazeny od makro, celospolečenského či filosofického kontextu problematiky až ke škole, tj. místu, kde může docházet k upevňování hodnot mladé generace. Autorka se rovněž musela vypořádat s takovými pojmy jako dětství a mládež, nebo pojmy postoj a hodnota, které vypadají jednoznačně, ale jejich vymezení zase tak jednoduché není. A to autorka sáhla k definicím renomovaných autorů. To se týká i samotného vymezení pojmu hodnota ve druhé kapitole, kde jde často o velmi „autorské“ vymezení, s čímž si mohla autorka „poradit“ tím, že přijme jednu z definic a nebude je srovnávat a analyzovat. Bylo by to jistě snadnější, ale autorka se vydala správně spíše cestou hledání a pochybností. Což je dobře. Také je dobře, že jde o text interdisciplinární, nejde zde pouze o heslo, protože je text provázán s pedagogikou, filosofií, sociologií, psychologií ..., což vzhledem k tématu ani jinak nelze. Všímá si obšírně socializace, protože vštěpování (a zvnitřňování) hodnot těch starších mladším je jedním z pilířů úspěšné socializace mladého člověka a stability ve společnosti.

Nejbližší teoretickou kapitolou vzhledem k výzkumu je kapitola třetí, která se věnuje školnímu prostředí, jako jednomu z velmi významných „zprostředkovatelů hodnot“. A také se zaměřuje (či vzhledem k tématu analyzuje) na „Vzdělávací program Základní škola“, na možnou hodnotovou výchovu a vůbec možnosti školy v této oblasti. „Vzdělávací program Základní škola“ je podle autorky program, ve kterém jsou hodnoty prezentovány nejpodrobněji (Opravdu?), a byl ze tří programů schválených v letech 1996-1997 nejvíce eticky orientován. Tento program byl školami nejvíce vybírán. Z těchto důvodů zaměřila svou pozornost právě na tento program.

Čtvrtá kapitola uvádí příklad výzkumů zabývajících se oblastí hodnotové preference a orientace dětí, mládeže a celé populace v české společnosti. Je dobře, že si autorka dala tu

práci a vyhledala v různých publikacích, sbornících a časopisech výzkumy umožňují srovnání hodnotových preferencí mladých lidí a jejich vývoj v průběhu let od roku 1990 až do současné doby. Jde o vhodné doplnění tématu, protože nemusí diplomantka objevovat již objevené, může popřípadě tyto výzkumy svým šetřením doplnit.

Vlastní výzkumná část je obsažena v páté kapitole, výzkum je mimo jiné zaměřen na hodnotové preference žáků devátých tříd, vliv nejvyššího dosaženého vzdělání matky na tyto hodnotové preference, a míru předání hodnot uvedených ve „Vzdělávacím programu Základní škola“ na školách, které s ním pracovaly. Tj. - ve svém výzkumu se zabývá přenosem hodnot a postojů na žáky ve školní výuce na školách vyučujících podle „Vzdělávacího programu Základní škola“ a hodnotovými preferencemi těchto žáků. Hned v úvodu této kapitoly si klade několik otázek, které následně uchopí ve formě šesti hypotéz.

Výzkum proběhl na sedmi základních školách, což je dostatečné množství s cílem co nejvíce zamezit takovým vlivům, jako např. výrazné rozdíly hodnot způsobené lokalitou školy. A na jedné škole zkoumala dvě třídy, aby zamezila výraznému působení prvků, jako je osobnost učitele aj. Na tomto místě lze kvitovat i tu skutečnost, že si terén pro svůj výzkum „ohmatala“ i prostřednictvím předvýzkumu. To, zda a které hypotézy se potvrdily a jakých výsledků se dopátrala autorka diplomové práce, bude jistě obsahem její obhajoby.

Rád bych upozornil na některé myšlenky z kapitoly 5.9. a 5.10. Jde o náměty k diskusi a případné závěry, vyplývající z vlastního výzkumu. Což by se mohlo objevit i v rozpravě k diplomové práci:

- Došlo vzhledem ke kapitole 4 DP, kde jsou uváděny minulé výzkumy hodnotové orientace, k nějakému posunu? A má na tuto změnu opravdu takový vliv zmiňovaný vzdělávací program? Nebo to je spíše působením jiných vlivů? I když neškodí být pedagogickým optimistou, obzvláště v tomto věku.
- Hypotézy, které se opírají o hodnotové rozdíly u mladých lidí podle nejvyšších vzdělání rodičů, se potvrdily. Což bude rovněž zmíněno při obhajobě. Ale proč v předvýzkumu ne tak docela?

Celkově jsou výsledky pro nás pedagogy povzbuzující. Ukazují na jistou sílu a na místo, které v procesu předávání hodnot škola má. Jde o to ji využít. A není to jen v oblasti hodnot vzdělávacích, ale i jiných. I ti největší skeptici současných programových reforem musí uznat že díky RVP tento prostor mají školy větší než doposud.

Diplomová práce splňuje všechny požadavky a lze ji připustit k obhajobě.

Hodnotím: – výborně –

V Praze 31.12.2007